СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 237. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 11-го ЖОВТНЯ 1951. No. 237. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 11, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КОМУНІСТА-ВТІКАЧА ЗЛОВИЛИ В МЕКСИКУ

Місто Мексико, 9 жовтня. — В руки мексиканської поліції попав Гус Голл, краєвий секретар Комуністичної Партії Злучених Держав і голова комуністичної організації стейту Огайо. Він був засуджений у Ню Йорку разом з 10 іншими провідниками Комуністичної партії за змову на повалення американського уряду, на 5 років тюрми, одначе випущений на волю за порукою, втік разом з чотирма іншими товаришами перед тим, як мав піти до тюрми. Мексиканська таємна поліція слідкувала за ним, коли він появився на окраїнах міста автом у товаристві двох мужчин і двох жінок — усі американці. Їх перетримали хвилево в міграційній станції, а пополудні відіслали самого Голла урядовим автом до прикордонного міста Ларедо, у стейті Тексас тому, що він не мав імміґраційних паперів. Американське Федеральне Слідче Бюро повідомило наперед мексиканську поліцію про можливий приїзд Голла до Мексика й тому мексиканська поліція мала вже наперед складений плян, що з ним зробити. Коли його арештували, він піддався без боротьби. Поруку за нього й за інших трьох засуджених комуністів склав комітет, що називає себе Конгрес Громадянських Вольностей. Тепер ця порука пропала і „Конгрес" утратив $80,-000. Місто Мексик було здавна сприятливим осередком для комуністів, бо тут вони відбували наради з совєтськими агентами, присланими з Кремля. Голл, як і інші три втікачі, їздили до Москви вчитися комуністичної тактики і марксистської діялектики в рр. 1931-33. Після повороту з Росії Гус Голл став окружним організатором Молодечої Комуністичної Ліґи в стейті Міннесота, а звідти він перебрався до Огайо.

УРЯД ПРОЦЕСУЄ СПОРТОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ ЗА МОНОПОЛІЗУВАННЯ

Филаделфія. — Федеральний уряд зголосив судову скаргу проти Національної Футболевої Ліґи, щоб зламати обмеження, які ця Ліґа наклала на телевізійні й радієві підприємства при передачі вістей із її спортових ігор. Такі обмеження суперечать законові про трести, які змагають до монополій. Водночас урядовці виявили, що це тільки перша ластівка в кампанії, яку уряд задумує повести проти контролі при передачі вісток зі спортової ділянки. Помішник генерального прокуратора у Филаделфії, Г. Ґрагам Морисон, запитаний, чи Антитрестовий Відділ департаменту справедливости, який вніс скаргу до суду, задумує притягнути до суду теж і Національну Ліґу Університетського Атлетичного Товариства, яке керує спортом в університетах і каледжах, відповів: „Якщо нам пощастить в теперішнім випадку і взуття буде надаватися на іншому місці, тоді ми підемо вперед".

ЗЛАГІДНЮЮТЬ ПОСТАНОВУ — ПРО ЮНІЙНІ ЗАВОДИ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів схвалила і передала Білому Домові до підпису першу поправку до закону Тефта-Гартлі в справі так званих „юнійних заводів". Законопроєкт дозволяє підприємцям і юніям складати умови на примусове членство в юніях і саме такий контракт становить підставу називати якусь робітню „юнійним заводом" (юніон шап). Одначе, контракт звільняє членів від голосування, коли члени признали юнію своїм представником при складанні контрактів і коли урядовці юнії склали некомуністичну присягу та переслали урядові фінансовий звіт. Поправка одначе не буде мати значення, якщо в якімсь стейті існує стейтовий закон з іншими постановами про юнійний завод. На підставі теперішнього закону умови про юнійні заводи можна складати тільки після спеціяльних виборів, а це дуже гальмує запровадження юнійних заводів.

„ЄНКІ ЗАМОРДУВАЛИ ДЖАЄНТС"

Ню Йорк. — Дружина Єнкіз здобула перемогу над дружиною Джаєнтс з рахунком 13:1. З уваги на таку блискучу перемогу місцеві газети помістили вислід гри у вівтірковій серії бейзболу під заголовком: „Єнкі замордували Джаєнтс". Це була вже п'ята світова серія, яка дала Єнкам третю перемогу, а вимагається чотири для здобуття краєвого чемпіонату на теперішній рік. Джаєнтс, які чудом здобули прапорець в Національній Лізі з правом очолювати її в світових серіях проти Американської Ліґи, програли вівтірку гру з найбільшою поразкою від 1936 р.

ДОРАДЖУЄ ПРЕСІ ЗАПРОВАДИТИ СВОЮ ЦЕНЗУРУ

Филаделфія. — Секретар торгівлі Чарлс Сойєр, обороняючи розпорядження президента Трумана в справі обмеження урядових інформацій для преси з уваги на безпеку країни, піддав думку, щоб видавці й редактори газет встановили свою власну цензуру. Це сказав він на обіді в Клюбі Бідного Ричарда, де йому вручили „признання за осяги" в урядованні. На його думку видавці газет можуть скласти свою раду при співучасті верховних федеральних урядовців і так самі могли б вирішувати, які інформації можна подавати до прилюдного відома, а які затримувати. Це звільнило б редакторів від побоювання, що вони перепускають такі відомості, які були б шкідливі для безпеки країни. Якщо газетярі цього не зроблять, тоді уряд мусить іти вперед з своїми плянами, твердив секретар. Сойєр твердить, що уряд не хоче творити такої організації тому, що в урядових бюрах працює багато колишніх журналістів, які мають свою думку в цій справі. Проти розпорядження президента подають протести різні організації.

В АМЕРИЦІ

● **Землетрус в околиці Берклі,** у Каліфорнії, можна було чути вночі з понеділка на вівторок на цілому північному побережжі. Його зареєстрували навіть в університеті Фордгем, у Ню Йорку. Нема вістей

● **Не вільно бити принципалів** школи в Клівленд. За спробу побиття принципала школи, Джеймса Фенвика, який покарав її сина за лиху поведінку, пані Берніс Сміт має заплатити $78 кари на підставі рішення судейської лави й судового присуду.

● **Гаролд Стассен, що закидає** амбасадорові Джессупові прихильність до комуністичного китайського режиму, повторив своє обвинувачення в сенатській підкомісії закордонних справ, у відповідь на заперечення Джессупа. У підкомісії складають дальші свідчення в користь або некористь Джессупа.

● **350 священиків** і манастирських братчиків з Ню Йорку віддали свою кров для армії в Кореї на заклик кардинала Френсіса Спелмана. Останній контингент походив з передмістя Бронкс. Зголосились дальших 2,007 жертводавців.

БРИТАНІЯ ЗАПОВІДАЄ ОБОРОНУ СВОЇХ ПРАВ В СУЕЗІ І СУДАНІ

Лондон, 10. жовтня. — Британське міністерство закордонних справ гостро засудило вчора акцію єгипетського уряду для односторонного уневажнення договорів з Британією в справі спільної адміністрації Судану і вдержування британської військової залоги для оборони Суезького Каналу, заповідаючи, що Британія в обох випадках з цілою рішучістю боронитиме своїх договірних прав. Заява британського міністерства закордонних справ є відповіддю на вчорашнє повідомлення, що єгипетський уряд передав під розгляд парляменту кілька декретів, якими мали б бути уневажнені англо-єгипетські договори з 1899 і 1939 рр., перший відносно Судану і другий в справі Суезу. Британський уряд заявляє, що він в жадному разі не визнає односторонного відкликання договорів Єгиптом, як теж обстоюватиме свої повні договірні права і не відкличе ані свого цивільного апарату з Судану, ані військової залоги з Суезу, продовжуючи рівночасно заходи для „задовільного полагодження справи для обох сторін". — Тими заходами мали б. бути пропозиції нового договору, що зв'язав би Єгипет не тільки з Британією, але й зі Злученими Державами, Францією й Туреччиною у відповідну організацію оборони Близького Сходу. Відповідні пропозиції, після узгіднення їх з урядами інших заінтересованих країн, будуть передані єгипетському урядові вже в найкоротшому часі.

ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ МОЖЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ АНГЛО-ІРАНСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Ню Йорк. — З поінформованих кол Об'єднаних Націй повідомляють про „поважний прогрес" в заходах для відновлення англо-іранських переговорів в справі нафти. Справу нафтового конфлікту між Іраном і Англією мала вже в цей четвер розглядати Рада Безпеки, але її сесія буде правдоподібно відложена до найближчої суботи або аж до понеділка. Це мало б статися на прохання іранського премієра Моссадеха, що приїхав до Ню Йорку, щоб особисто оборонити іранське становище в цьому конфлікті та який просив відложити призначені на 11-го жовтня наради, щоб дати йому більше часу на відпочинок після далекої подорожі літаком. Інші члени іранської делегації знову повторили, що Іран готовий продовжувати переговори з Британією на базі націоналізаційного закону, що його принципово Британія вже визнала. Для полегшення і відпруження ситуації, британська делеґація мала вчора погодитися на провірку і модифікацію свого зажалення в Раді Безпеки, пропускаючи в ньому обвинувачення проти Ірану відносно загрози для світового миру. Вона теж не протиставилась серіозно іранській пропозиції щодо відложення сесії Ради Безпеки.

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПЕРЕРВАЛИ ЗАЛІЗНИЦЮ МІЖ ЛЬВОВОМ І УЖГОРОДОМ

Ню Йорк. — Місцева німецька „Штаатс-Цайтунг" подає з невияснених ближче джерел твердження мадярських залізничників, що українські повстанці в Карпатах перервали залізниче получення між Львовом і Ужгородом та що воно відбувається тепер тільки окружною дорогою далеко на захід. В повідомленні дослівно сказано: „З кол мадярських залізничників повідомлено, що залізнича лінія між Львовом і Ужгородом була в останніх часах в Карпатах багато разів перервана. Повстанські відділи так званих бандерівців, які перебувають в густих лісах Карпатських гір, мали разом з антикомуністичними українцями вийти зі своїх криївок та перевести цілий ряд добре зорганізованих актів саботажу на залізниці та нападів на бази в Карпатській Україні і в східній Польщі. — Від цієї пори залізничий рух між Росією і Мадярщиною не відбувається по логовній лінії Львів-Ужгород, але скеровується окружною дорогою дальше на захід".

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ — ПОГРОЖУЮТЬ АМЕРИЦІ

Рим. — Вигодований в Москві провідник італійських комуністів, Пальміро Тольяті, погрожує, що зброя, яку Злучені Держави посилають тепер до Італії, одного дня „цілком певно" опиниться в комуністичних руках і тоді може буде використана теж проти американців. „Ніхто не може гарантувати, що зброя, яку американці вивантажують тепер зі своїх кораблів в Італії, не буде одного дня використана проти них" — погрожував Тольяті в італійському парляменті, заявляючи, що вже тепер творяться „осередки спротиву" проти підпорядкування Італії „американському імперіялізмові". У відповідь на заяву Тольяті, що Америка, мовляв, „шукає в Европі тільки гарматнього м'яса, бо тут воно дешевше ніж в Америці", з боку інших послів в парляменті посипались до нього запити: „А скільки коштує один китаєць?", „скільки Сталін заплатив за тебе?" і т.п.

ПЕРОН „ПРОСИТЬ" У КОНГРЕСУ ВІДПУСТКИ АЖ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ВИБОРІВ

Буенос Айрес, 9 жовтня. — Президент Перон скликав на 10 жовтня надзвичайну сесію Конгресу спеціяльно для того, щоб Конгрес вав йому відпустку на час до закінчення національних виборів. Одночасно повідомляється, що Перон прийняв пропозицію партії Пероністів про перевибори його на президента, які мають відбутися 11 листопада. Міністр внутрішніх справ заявив, що Перон хоче щоб національні вибори були зразком для прийдешніх генерацій Аргентини і що він навіть не хоче, щоб про нього сказали, що його присутність мала вплив на вибори. „Я маю гонор прохати відпустку, щоб запевнити цю ціль". Хто буде заступати Перона на його нинішнім президентськім посту на час відпустки — ще невідомо. Спостерігачі думають, що цей новий крок Перона, який стався через 12 днів після революції, викликаний тим, що в позаіндустріяльних районах Аргентини він не користається популярністю. Дружина Перона перебуває ще хвора в ліжку. В країні далі заборонені мітінги для всіх партій, крім пероністської.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИЦЯ В КАНАДІ. Принцеса Єлисавета і її чоловік герцог Единбурґу виходять з літака, яким вони перелетіли Атлантик на державні відвідини в Канаді і в Злучених Державах.

АЛІЯНТСЬКІ І ЧЕРВОНІ ЗВ'ЯЗКОВІ ОБГОВОРЮЮТЬ ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ

НОВА ЗУСТРІЧ ВІДБУЛАСЯ В ЗАПРОПОНОВАНОМУ КОМУНІСТАМИ ПАНМУНДЖОМІ

Токіо, 10. жовтня. — Сьогодні рано відбулася нова зустріч між аліянтськими і комуністичними зв'язковими в Кореї, під час якої обговорювано нові передумови відновлення мирових переговорів, перерваних комуністами минулого серпня під закидом порушення аліянтами невтральности місця переговорів, що тоді відбувалися в Каесонґ. Сьогоднішня зустріч відбулася після того, як комуністи, правдоподібно під натиском нового аліянтського наступу на фронті, прийняли аліянтське домагання, щоби переговори продовжувати в іншому місці, та як аліянти погодилися на комуністичну пропозицію, щоб ці переговори продовжувати в місцевості Пан Мун Джом, шість миль на схід від Каесонґ та приблизно на половині дороги між комуністичною і аліянтською фронтовими лініями. Аліянти крім того домагалися, щоби в новому місці переговорів обі сторони мали однакове право охорони і контролі. Каесонґ був контрольований виключно комуністами. Проте, аліянти відкинули комуністичну пропозицію, щоби теперішня невтральна зона на Каесонґу була поширена теж на аліянтську територію в околиці Мунсан. Вислід сьогоднішних вступних нарад між аліянтськими і комуністичними зв'язковими ще невідомий, але загально сподіються, що у їх висліді вже скоро зможуть початися перервані мирові розмови між головними делеґаціями, як тільки буде приготована конференційна обстановка в новому місці. Комуністична радіовисильня з Пейпіну вміжчасі продовжує „читати лекції" аліянтам, звалюючи на них вину за дотеперішню перерву в розмовах. Комуністи рівночасно намагаються переконати аліянтів, що спірна справа поширення невтральної зони повинна бути обговорена і полагоджена між головними делеґаціями, а не між зв'язковими. Комуністи теж не відступають від своїх попередніх тверджень про порушення невтральної зони аліянтами. На випадок відновлення повних переговорів, головним їх предметом буде встановлення демаркаційної лінії в змінених тепер обставинах на фронті.

АЛІЯНТИ ПРОЛОМИЛИ КОМУНІСТИЧНИЙ ФРОНТ В СХІДНІЙ КОРЕЇ

Токіо. — Новий аліянтський наступ в Кореї, що почався минулого тижня на західному секторі фронту, змінив нагло місце свого головного напору і продовжується на центрально-східній ділянці, що досі була обсаджена північно-корейськими військами. Під безупинним градом артилерійських гранат, вогнеметів і панцерної зброї, комуністичний фронт не видержав напору та почав розпадатися. Комуністичне командування почало перекидувати на цю ділянку більші комуно-китайські сили, що вже теж є в акції. Перші китайські полонені зізнають, що на цей сектор фронту перекинено коло 30,000 китайських вояків, що мали перебрати фронт від корейців та почати протинаступ. Сьогодні вранці повідомлено, що аліянти черговим несподіваним маневром заскочили ворога ударом в найслабше місце та прорвали фронт. В багатьох випадках приходить до рукопашних боїв і аліянти повільно, але невпинно посуваються вперед. На інших секторах фронту приходило тільки до припадкових перестрілок та до артилерійських двобоїв. Аліянтська авіяція брала активну участь в боях на фронті. Інші з'єднання авіяції скинули 65 тон розривних бомб на воєнні об'єкти у ворожому запіллі. Бої продовжуються.

250 МІЛЬЙОНІВ РІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ КОРЕЇ

Вашингтон. — ЗДА і їхні союзники видають пересічно на рік $250,000,000 на допомогу і відбудову підірваної економіки Південної Кореї. Заявляючи про це, полк. Волтер Генсі — начальник відділу економічної допомоги Далекосхідної Команди ген. Ріджвея сказав, що в Південній Кореї є 4 мільйони втікачів, з них 433,000 північних корейців, які покинули свої хати, аби не потрапити до комуністів. Крім того в Південній Кореї є 100,-000 сиріт — здебільшого жертв війни, яких примістили в сирітських притулках, організованих Об'єднаними Націями. ОН має під опікою в Південній Кореї 99 шпиталів і 330 клінік, які крім хворих в ліжках обслуговують 4.500,000 прихідних пацієнтів. Економічна допомога не обмежується харчами й одежею для корейських ДіПі і тих чиї поля й урожаї були знищені війною. ОН постачає будівельний матеріял, намети, пальне, знаряддя для побудови і відбудови шляхів. Будуються електростанції, а портові міста користаються з електростанцій спеціяльно влаштованих на пароплавах. Волтер Генсі заявляє, що корейці самі проявляють великий сприт і енергію у відбудові, так що допомога ОН — це допомога для корейської самопомочі.

ВАТИКАН ЗАПЕРЕЧУЄ ЗАКИДИ ТІТА

Рим. Ватиканський орган „Осерваторе Романо" опублікував вчора редакційну статтю, в якій рішучо відкидає видвигнені кілька днів тому маршалом Тітом обвинувачення, мовляв „Ватикан спеціяльно підриває позицію Югославії в тих країнах, від яких вона сподівається дістати допомогу". Заперечуючи ці обвинувачення, ватиканський орган зі свого боку твердить, що теперішній югославський уряд продовжує політику „бойового безбожництва" в країні. Проте, теперішній виступ Ватикану проти уряду і режиму маршала Тіта є далеко лагіднійший, ніж були попередні подібні виступи. Цю зміну ватиканського курсу у відношенні до Тіта вияснюється тим, що хоча Ватикан не може забути Тітові попередньої протицерковної політики, проте він не може теж не брати до уваги факту, що в Югославії вже від деякого часу немає жадних активних виступів проти Католицької церкви.

ФРАНЦУЗИ ПРОПОНУЮТЬ СПІЛЬНУ АКЦІЮ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Париж.— Ген. Жан де Лятре де Тассіні, французький високий комісар в Індо-Китаю, що недавно відвідав Злучені Держави та відбув цілий ряд військових нарад, заявив вчора, що Америка й інші аліянти не повинні розглядати війни в Кореї окремо від інших подій на Далекому Сході та погодитись на перемир'я в Кореї тільки рівночасно зо замиренням в Індо-Китаю і в Бурмі. Ген. де Тассіні твердить, що Франція вже давно була б покінчила з комуністичною партизанкою в Індо - Китаю, якщо б в цій „домашній війні" не було комуно-китайської інтервенції. Він теж вважає, що на випадок перемир'я в Кореї, червоний Китай перекине головні свої сили „добровольців" до Індо-Китаю. Ген. Тассіні вважає, що в справі війни в Індо-Китаю Об'єднані Нації повинні зайняти таке саме становище, як до війни в Кореї.

СЕСІЯ ЯПОНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ В СПРАВІ ДОГОВОРУ

Токіо. Японський парлямент зібрався вчора на найважливішу сесію за ввесь час свого післявоєнного існування, маючи на порядку своїх нарад справу ратифікації підписаного недавно в Сан Франсіско мирового договору, як теж договору приязні і взаємної оборони зі Злученими Державами. Ця надзвичайна сесія парляменту мала б тривати 40 днів і негайно після неї мала б почáтися звичайна сесія. Загально вважається, що мировий договір буде ратифікований одноголосно, правдоподібно тільки при відсутності кількох комуністичних депутатів. Довші дебати заповідається головно над справою договору взаємної оборони зі Злученими Державами, що передбачує вдержання американських військових баз на японській території. Безпосередньо перед відкриттям сесії парляменту відбулися окремі наради уряду, під час яких змінено деякі пункти у вступній промові премієра Йошіди. На вчорашній сесії полагоджувано формальні справи, а властиві дебати почнуться сьогодні. Їх попередить троновий виступ імператора Гірогіто на спільній сесії обох палат парляменту.

В СВІТІ

● **Понад 1,000,000 в'язнів** переповнюють тюрми червоного Китаю в провінції Квантунг. 20 тисяч в'язнів-робітників відправлено з Квантунського порту морським шляхом, а 14,000 в'язнів ще чекають такого транспорту.

● **Бурхливий розвиток кооперації** в Індонезії, особливо на селі, став поважним засобом проти комуністичної демагогії. Творець індонезійського кооперативного руху Могаммед Гатта вивчав кооперацію в Данії та інших европейських країнах.

● **Середні американські танки** переважають тяжкі гігантні совєтські танки своєю рухливістю та вогневою силою — заявив голова штабу американської армії підчас свого перебування в Европі.

● **4900 селянських родин** в Калябрії (Італія) одержали наділ землі з великого поміщицького маєтку, розподіленого між селянами порядком здійснення італійської земельної реформи.

● **Незалежна Лібія** матиме дві столиці — Тріполі і Бенгазі, так ухвалило конституційне зібрання опікуваної Об'єднаними Націями держави, що дістане свою незалежність з 1-го січня нового року.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРАВА ДЖЕССУПА

Уже довший час ведеться у Вашинґтоні завзята боротьба, ціллю якої є виявити перед американськими народом, чия це вина, що департамент стейту вів так довго просовєтську політику, наслідки якої в Азії: комуністичний режим у Китаю та війна в Кореї.

Ця боротьба набрала особливої ваги, як перейшла до сенату. Розсліджувала цю справу минулого року сенатська підкомісія Тайдинґса, яка не вдоволила сенаторів, головно республіканців. Вони закидали їй, головно провідникові, що не розкриває комуністичних впливів у департаменті стейту, але ще їх закриває. Чи так дійсно було, це інша справа. Треба ж пам'ятати, що за рік президентські вибори і республіканцям залежить на тому, щоб компромітувати демократичну адміністрацію якнайбільше. Проте, поминаючи партійні порахунки, сенатські переслухання, які тепер ведуться уже під проводом сенатора П. МекКаррана і то в справі затвердження Ф. С. Джессупа делеґатом до Об'єднаних Націй, об'єктивно беручи, таки дають багато доказів великого впливу американських совєтофілів на політику департаменту стейту. Як би не сенатор МекКарті, непогамованість якого в закидах немає ніякого стриму і ніяких меж, справа совєтофільських та комуністичних впливів на американську закордонну політику була б уже далеко краще вияснена. Навіть, можливо, Джессуп був би уже провалився. А так ми свідками, як нечесні і неправдиві закиди не тільки не шкодять тим, проти яких вони звернені, але ще їм допомагають.

Розумне ставлення до того роду „архитектів" просовєтської політики, якими були Ф. С. Джессуп і проф. Овен Латтимор, виявив Гарольд Е. Стассен, президент Пенсилвенійського Університету, який їм не закидає зрадництва, ні навіть браку американського патріотизму, а тільки політичний нерозум. Це останнє, каже Стассен, дискваліфікує їх. Як такі, вони не повинні б продовжувати політичну роботу, будучи на службі держави, бо нарід втратив до них довір'я.

Факти, які вийшли на яв під час переслухань сенатської підкомісії, виявляють понад всякий сумнів, що американська політика щодо Китаю була нещаслива, особливо з того моменту, коли припинено допомогу націоналістичному китайському урядові. Не йдеться тут про те, яким був цей націоналістичний уряд, бо головне, що не добачувано в Вашинґтоні тієї небезпеки для Америки і вільного світу, якою став комуністичний китайський режим. Ці факти такі тверді, що не диво, що такий безсумнівний знавець вашинґтонських відносин, як Артур Крок з Ню Йорк Таймс-у, стає по боці Стассена і твердить, що було б для департаменту стейту і тих одиниць, яким закидають великі політичні помилки, куди краще, як би вони призналися, що вони помилялися. Тоді можна б бодай припускати, що люди, які пізнали свої помилки і мають відвагу їх прилюдно визнати, тепер підуть іншим шляхом. Такого одначе нема. Завзяті совєтофіли (не кажемо комунофіли, а совєтофіли!), що нанесли Америці величезної шкоди, мали б тепер і надалі велике слово в формуванні американсько-совєтських відносин, не відрікаючися навіть того, що їх обтяжує. Через те й слушні побоювання, що коли б тільки відносини дещо змінилися, вони цілком певно вели б знов свою політику по давньому. Минула діяльність тих людей каже таке припускати і тому вони не надаються ще й тепер на „архитектів" американської та світової політики.

Треті загальні збори ЗУАДК.

Треті Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що відбудуться 12, 13 і 14-го жовтня у Филаделфії, треба вважати важливою подією в українському житті не тільки в цій країні, але й на інших континентах. Ця важливість визначається працею й досягненнями в минулому та завданнями на майбутнє, межовим знаком в яких і будуть теперішні наради та їх вислід.

ЗУАДКомітет був створений 24-го червня 1944-го року, отже в цьому році обходить своє семиріччя. Сім років існування це дуже малий період часу, але він може бути ще менший або дуже великий, якщо б його міряти подіями, працею та її результатами. — ЗУАДКомітет дає живе потвердження цеї тези. Навряд чи в нашій американсько-українській історії можна б знайти аналогію, щоби добровільна громадська інституція, базована виключно на добродійних пожертвах громадянства, відіграла таку рішальну ролю в нашому громадському житті, та ще й в так короткому часі. Для прикладу навести б кілька фактів.

За час свого існування — ЗУАДКомітет зібрав та видав на харитативні допомогово-переселенчі цілі вже понад один мільйон долярів готівкою, не кажучи про допомогу продуктами і одягами та на рішальну ролю в організації загальної допомогової акції американських українців для їх єдинокровних братів в Европі. Ця допомога виносить не один і не два, але багато мільйонів долярів. В тому самому часі виключним старанням ЗУАДКомітету переселено до цеї країни понад 26,000 українських скитальців, посередньо допомагаючи рівночасно в переселенні інших та до інших країн. Акцією розшуків наладнано зв'язок для приблизно 18 тисячів розгублених по широкому світі українських родин.

Виконуючи цю працю, ЗУАДКомітет створив організаційний допомогово-переселенчий апарат та виховав в цій ділянці спеціялістів, якими він сьогодні практично може подолати всі завдання з цеї галузі. Правна оборона українських жертв війни в найгірших для них післявоєнних обставинах — це ділянка, яка досі ще не має ані повного свого насвітлення, ані оцінки, подібно, як і найширша міжнародна акція Комітету та його зв'язки з відповідними міжнародними і американськими властями, — з чим тісно зв'язана широка пропаґанда теж української визвольної справи. В Злучених Державах існує кількадесять подібних волюнтарно-допомогових аґенцій, але всі вони мають переважно релігійний характер. Українці, хоча одна з найменших національностевих груп в Америці, єдині спромоглися на свою виразно-національну допомогову централю, що не тільки користується всіми однаковими привілеями і виконує однакову роботу, але часто й заважує на загальній американській політиці в цій галузі, включно із законодавством, як це було у випадку зміни відомого Акту МекКарана. В праці ЗУАДКомітету, як і в кожній праці, та ще такій інтензивній, могли бути й недомагання, але це не зменшує загальних успіхів.

В дотеперішній праці ЗУАДКомітету позначуться виразно три великі етапи, підмежовані кожночасними загальними зборами. Перший етап, що тривав до перших загальних зборів в 1947 році, був більше організаційною розбудовою та відмежовував — як це говорив тоді д-р В. Галан — створення „великої допомогової імперії", — яку опановано та загосподаровано в другому етапі — до других загальних зборів в 1949 році. Третій етап — до сьогодні — це вже конкретні результати, справжні жнива попередньої підготовки.

Цими третіми загальними зборами ЗУАДКомітет відмежовує свій черговий етап, що визначується новими обставинами та новими завданнями. — До кінця цього року повинна закінчитися переселенча акція і з дотеперішньої діяльности залишиться для Комітету ще правне та моральне і матеріяльне піклування тими приблизно 15,000 українських залишенців на скитальщині в Европі і тими, яким ще міг би пощастити „скок на волю". Все ж таки, в майбутньому ЗУАДКомітет буде сильно відтяжений від своїх дотеперішніх допомогово-переселенчих завдань поза межами Злучених Держав і зможе з тим більшою енергією віддати свою увагу чималим допомоговим потребам в цій країні, збільшеним наявністю багатьох непрацездатних і потребуючих допомоги з-поміж новоприбулих.

ЗУАДКомітет, як харитативно-допомогова централя американських українців, з його авторитетом і репутацією та з урядовими і міжнародними зв'язками, набирає ще цілком окремої ваги і значення в теперішніх обставинах. Ніхто в Америці не бажає війни, але всі рахуються з її можливістю, отже тимбільше треба рахуватися з нею й американським українцям. Завдань ЗУАДКомітету на випадок війни не можна б перецінити.

Все це повинні обміркувати треті загальні збори та винести відповідні рішення, пам'ятаючи, що від цих рішень сьогодні залижить доля ще багатьох тисяч людей, а в майбутньому може залежати доля соток тисяч. За перебігом цих зборів напевно слідкуватимуть з великою увагою не тільки українці, але й їхні чужі приятелі та вороги. Широкий загал членства Українського Народного Союзу, який доклав багато зусиль для створення і розбудови ЗУАДКомітету і до виконання його шляхетних завдань, разом зі своїм Головним Урядом та Редакцією „Свободи" бажають цим Зборам справжніх успіхів.

Іван Кедрин

За опінію в американців

Найвищою і найістотнішою ціллю всіх американських українців є так узгіднювати інтереси Америки й України, щоб обом країнам вийшла з цього максимальна користь. У простій мові це значить, що ціллю всіх нас є переконати Вашинґтон та американську прилюдну опінію, що у кровному інтересі Злучених Держав лежить віднова знищеної московськими большевиками у 1920-му році Української Народної Республіки. Це завдання американських українців є зже поза дискусією, як поза дискусією є правда, що завданням кожного українця та українки на американському терені є найкраще прислужитися українській справі, кожний на свому місці, кожний по своїй спромозі. Значить, завданням політики й неполітики американських українців, бо взагалі їхньої поведінки в усіх ділянках збірного й одиничного життя, є виробити собі в американців — в офіційних чинників і в широкої публіки — якнайкращу опінію.

Це прості, оклепані, банальні правди, над котрими ніхто дискутувати не стане. Дискусія заводиться з хвилиною, коли ми ближче придивляємося методам, що змагають до цієї цілі, — коли піддаємо аналізі український тон в політичних справах та український підхід до політичних справ. Бо про сам зміст теж не приходиться говорити: відомо, що при всьому гуртовому розпорошенні — всі українські партії, табори і групи є одностайні у свому державницькому та соборницькому світогляді й нема між нами різниць, коли мова про відношення до наших історичних сусідів. Отже різниці є тільки у політичному стилі, різниця й у розумінні, як треба поводитись у політиці, щоб в американському політичному світі здобути собі добру славу. І саме в цій матерії — коли придивлятися українській пресі в ЗДА, слухати різних промов, резолюцій чи комунікатів — діється багато дечого, що вважаємо гірким непорозумінням. Бо ця буває така, наче б ми зовсім не рахувалися з її наслідками в настроях американського світу і наче б ми зовсім забували, що все, що діємо, мусить діятися під кутом вищезазначеної нашої найвищої і найважнішої цілі.

Поза одиницями — американський політичний світ української проблематики не знає, а про широке американське громадянство нічого й казати. Погляди того світу на відношення української справи до справ польської і російської здебільша страшенне поплутані і невірні, якщо не жалюгідно наївні і примітивні. Вони основані майже без вийнятку (себто — тільки з вийнятками) на давніх польських і російських інформаційних джерелах, і щойно українська інформація, безпосередні українські зв'язки й український безпосередній зв'язок з американськими політичними та науковим і громадським світом ті всі яскраві невірності спростовують і справляють. Очевидно, що для цього потрібно страшенне багато часу й ще більше святого терпцю. Ясно, що людей зле і фальшиво поінформованих, людей із невірними поглядами, що їх завдячують сильнішим впливам наших ворогів, які тут „були", коли нас ще тут „не було" (поляки від Костюшків і Пуласких та російська дипломатія за царських часів), що тих американців не можна „перевиховувати" д р а к о н ськими методами, прийнятими, на жаль, частенькю на нашому внутрішньому ринку. Виразніше: Ми, українці, мусимо пе-

(Закінчення на стор. 4-тій)

М. В. Дольницький

Щілини в залізній заслоні

Окреслення В. Чорчила „Залізна заслона", що його він вжив підчас відомої промови у Фултоні, прийнялося в цілому світі з небувалою швидкістю і його по сьогодні вживають, коли говорять про відтяті залізними дротами, бережені безчисельними прикордонними сторожами і собаками та електрикою наладованими загорожами країни під червоним пануванням. Окреслення це вже увійшло в історію. Мало кому вдається прорватися через цю залізну заслону, а вже ніяк не вдається, за малими виїмками геройських підпільників, переслати туди відповідну літературу. Спроби дібратися до народів поза залізною заслоною з допомогою Інформаційних Бюр — що їх влаштовували закордоном представництва в країнах під совєтським впливом — зустрілися з повним відпором червоних режимів. Часописи і бюлетені видавані державами вільного світу ніяк не доходили до читачів совєтської імперії — словом леґальні спроби урядів вільних держав і нелегальні намагання підпільників давали малі наслідки. Народи СССР та сателітів не могли нічого довідатися про закордон і мусіли вдоволятися офіційними спеціяльно спрепарованими інформаціями совєтсько-червоної преси.

В таких умовинах, група американських громадян, не зв'язана з ніяким урядом, постановила під проводом кол. гол. командувача американських збройних сил в Европі, ген. Л. Клея, зреволюціонувати методи інформування народів поза залізною заслоною про події в світі та про справжні наміри демократичних держав. Так створився Національний Комітет для Вільної Европи. —

Притягнувши до співпраці визначних громадян низки країн, цей Комітет із скромних початків почав щораз більше зростати в силу і значення. — Першого року існування Комітету 16 мільйонів американців підписали „заяви миру", долучивши до них більші або менші грошеві датки. Цьогорічна кампанія Комітету, що має назву „Похід для Свободи" — розгортається по цілій Америці із ще більшою силою. Нові і нові мільйони приступають до акції, каса Комітету наповнюється, а в парі з тим і роятуть та розробляються точніші пляни дальших кроків в справі інформування поневолених червоною тиранією народів з поза залізної заслони. Ціль Комітету — поробити якнайбільше щілин в залізній завісі — при вже існуючих методах праці Комітету може бути вже осягнена.

Національний Комітет для Вільної Европи почав радіовисилання на широку скалю. Незв'язаний ніякими державними обмеженнями, програми його можуть бути набагацько кращі та ефектовніші, як програми керованого департаментом стейту „Голосу Америки". Вони можуть не тільки боронити та роз'яснювати становище Заходу, але й атакувати — безмилосердно та трійливо ціляти в найболючіші місця червоної армії. І Комітет постановив поширити висилання радіо передач на Схід, побудувавши ще одну-дві могутні радіовисильні в Европі та кілька радіовисилень „Вільна Азія" в Азії. Хвилі етеру таким чином із Заходу і Сходу нестимуть в само серце червоного бльоку цілющі слова підтримки, розради та надій на краще завтра. Підтримуватимуть боєвого духа та допомагатимуть перетривати найбільше лихоліття, яке знає новітня історія.

Величезні совєтські радіостанції намагаються заглушувати програми Вільного Радіо Вільної Европи з ще більшим завзяттям, як це робили досі із „Голосом Америки". Ці програми, стали доволі небезпечні для червоних володарів, дарма, що і нагод слухати закордонного радіо в СССР чи інших країнах під червоним впливом майже немає. Та хто боїться правди, з правила намагається її заглушити.

Самі радіо-пересилання Комітету ніяк вдоволити не змогли. Ишлося про те, що б повести більш ефектовну акцію, із більшим вислідом, як це було досі за допомогою радіо.

Так зродилася ідея висилати бальони із летючками поза залізну заслону. Ідею цю вже від довшого часу проповідував визначний американський журналіст, Дрю Пірсон, який подав був навіть подрібні пляни до департаменту стейту. Його плян, із дипломатичних державних причин відкинули, як мало реальний. Та ідея ця знаходила в Америці та інших країнах щораз більше симпатії і Національний Комітет для Вільної Европи постановив його ідею здійснити.

Вже кілька місяців акція висилки бальонів з летючками на Схід непокоїть Кремль. Почалася ця акція однієї літньої ночі над кордонами Баварії і Чехословаччини, в хвилину, — коли привітні вітри свободи погодилися на повну співпрацю з виконанням пляну. Після довгої і мозольної підготовки, — коштом великого гроша і зусиль, в присутності Дрю Пірсона, його сина, головного керманича акції та президента Пелсинвенійського Університету Г. Стассена (який по матери належить до чеського роду Свобода), перші бальони з написом „Свобода" і тисячами летючок полетіли над Чехословаччину. За короткий час вислано так понад 11 мільйонів летючок в чеській мові.

Кол. чеський дипломат, тепер в Америці, Степан Осускі, в коротенькій статті, друкованій майже у всій американській пресі, повідомив, що вплив цих летючок на чеське населення величезний. Люди знають про це, летючки переписують і відбивають на машинках, помножують циклостилями та шапірографами, передають з рук до рук. Поневолені чехи відчувають, що їх не забули і що про них думають.

Чеські літаки почали ловлю на бальони, та ці, що їх вони зістрілили, високо в повітрі — розлетівшись, розпорошували вкладені до середини летючки та розносили їх в найдальші закутини країни. Почались розшуки та навіть арешти. А летючки летять далі.

Згідно з останніми відомостями такі бальони Свободи полетіли вже до Східньої Німеччини і до Польщі. Дальші пляни Комітету, висилати такі летючки і до самого СССР вже в стадії остаточної підготови, а може вже і здійснюються. Велика ідея пробити залізну заслону стала дійсністю.

І тут насувається важливе для нас питання: якою мовою і з яким змістом летючки бальонів Свободи досягнуть України? Насувається питання, чи українські компетентні чинники мають будьякий вплив на ці справи? Чи Україна також черпатиме з тих летючок надії на краще завтра і силу до дальшої боротьби? Насувається питання, чому про Україну нічого не згадується в опублікованих звітах і плянах Національного Комітету для Вільної Европи.

Українське громадянство на чужині радо почуло б дещо на ці теми. Справа така важлива, що варто їй присвятити якнайбільше уваги.

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

26)

Похорони продовжувано один за одним близько трьох місяців. Ціла Правобережна Україна немов перебувала у глибокій жалобі. Понад сім тисяч загинулих було поховано, але це була лише третя частина, бо віднайшлися нові місця жахливих катівень — на кладовищі в парку, на старому польському цвинтарі, на городах НКВД. Все місто нагадувало один величезний могильник.

Але Вінниця не одиноке місто. Такі самі цвинтарі є по всіх обласних і республіканських містах СССР. У Вінниці начальник обласного управління НКВД — Соколінський — невдало вибрав місце для такого відповідального кладовища. В інших містах їх ховали більше старанно.

У більших містах НКВД мало свої власні крематорії, де палили трупів.

У місті Катериноград трупи замордованих розмелювали у в'язничній машині на взірець бетономішалки і потім рештки спускали каналізацією на дно Кубані біля величезного Шапсугського водосховища. Там у роки 1937-38 розвелася сила величезна раків, але місцеве населення їх не споживало, бо їх м'ясо смерділо людськими трупами.

На всій земній кулі немає жодного уряду, який би посмів навіть **подумати скоїти злочини, подібні до злочинів звироднілого, антинародного, московсько - б о льшевицького уряду.**

Опінія культурних народів всього світу, коли не хоче загибелі цивілізації XX століття, мусить вимагати від злочинців, що заховалися у Кремлі нового Нюренбергу.

Катин і Вінниця

В часи останньої війни, крім Вінниці розкрито ще жахливі могили з тілами замордованих 12 тисяч польських офіцерів.

Між цими двома жахливими злочинамо існує один органічний зв'язок; один тип величезної машинерії вбивств — такі ж самі зв'язані руки назад і постріл в потилицю. Такий самий розмір ям і кількість вбитих у кожній ямі.

Катин і Вінниця, це жахливі злочини, що рано чи пізно приведуть до лави підсудних ворога людства Ч.: 1 — Йосипа Джуґашвілі — Сталіна.

В квітні 1943 р. німці близько Смоленську в катинському лісі виявили і розкопали могили польських офіцерів, в яких знаходилося понад 12 тисяч трупів.

Медична експертиза, яку перевела невтральна комісія зі знавців судової медицини, в склад якої не входили німецькі лікарі, устійнила, що трупи пролежали в землі не менше як три роки.

Тому виходить, що винними у вбивстві не могли бути німці, що прийшли в ту місцевість в осени 1941-го року.

Одначе совєти рішуче відкинули ці висновки комісії і після звільнення смоленської области, почали нові дослідження катинської справи.

Польський еміґраційний уряд в Лондоні вимагав обов'язкової участи в дослідженні представників міжнародного і польського Червоного Хреста. Але совєти категорично відмовилися допустити до досліджувань цих представників.

Совєтська комісія устійнила, що трупи знаходяться у могилі не більше як півтора року, з цього виходить, що винними цьому масовому вбивстві совєти не могли бути, а тільки німецьке ґестапо.

Але на цьому катинська справа не кінчається. Час від часу Катин знов виступає як предмет суперечок. Не давно подібна дискусія виникла в Швайцарії. Проф. криміналіст Женевського Університету, Ф. Навіль був членом міжнародньої комісії експертів, яка за дорученням німецької влади, німецького і польського Червоного Хреста розслідувала в квітні 1943 р. трупи польських офіцерів. Наукова слава д-р Навіля і те, що він був громадянином невтральної держави, заподіяла немало клопоту совєтам.

Виступаючи в ролі свідка з совєтського боку на нюрнберзькому процесі, болгарський експерт проф. Марков відмовився від свого підпису і навіть підписав цілком протилежне. Висновки норвезького і мадярського експертів можна нарешті уневажнити тим, що вони громядяни держав окупованих німцями. Інша річ, засвідчення ш в а й ц арського професора.

Швайцарська „Партія Праці", так називається швайцарська компартія, вирішила підірвати авторитет д-р Навіля, накинулася на нього і цим самим зробила ведмежу прислугу московським господарям.

Наслідком суперечок д-р Навіль опублікував один документ, підкреслюючи в ньому, що він мовчав на протязі останніх трьох років, але рахує своїм обов'язком перед всім світом висловити свої думки в цьому питанні.

Проф. Навіль пише: „Ми особисто, без натиску з боку, перевели автопсію десяти трупів. Так само особисто, без втручання німецьких лікарів, ми продиктували протоколи цих автопсій. Ми досліджували понад сто трупів взятих з могил на наших очах. Я особисто знайшов в одязі одного офіцера дерев'яну табакерку з вирізаним написом — Козельскі, — в мундурі другого я знайшов сірники совєтської фабрики, розташованої в орловській області".

Вказуючи, що в наслідок автопсій є неможливим, щоб смерть цих людей прийшла пізніше, ніж по трьох роках, проф. Навіль продовжує: „В полудне 30 квітня 1943 року зібралися всі експерти, щоб обговорити і устійнити редакцію нашого відчиту. В дискусії приймали участь тільки лікарі. В суботу 1. 5. 43 року о третій годині по півночі мені було предложено цей відчит до підпису. Я зробив декілька зауважень і побажав деяких поправок та змін, які зараз же були визнані і внесені в текст. Не пам'ятаю, щоб які небудь поправки або зміни вніс проф. Марков з Болгарії. Не пам'ятаю також, щоб він виступав на засіданні де обговорювався цей відчит, але пам'ятаю, як проф. Марков в моїй присутності підписав протокол, не зробивши в ньому жодних зауважень.

Я. П.

ПРАВО, ЩО ЛАМАЄ ЛЮДИНУ

Серед різнородних царин права, яке порядкує взаємини між людьми, суспільностями і церквами, одною з найважніших є право карне. Його завданням є охороняти людину і людські збірноти від злочинців, тоб то тих, що ломлять право. Так є в цілому культурному світі, з якого свідомо і принципово виломлюється Совєтський Союз. Совєтське карне право не забезпечує суспільности перед злочинцями, що ламають право, але навряд само ламає людину, виконуючи у відношенні до неї в великій мірі ту саму ролю, що в інших краях — злочинці. Воно ламає свідомо і пляново всі засадничі права, які людина виборола собі на довгому віковому шляху від варварства до новочасної культури, від кровожадного поганства до гуманного християнства. При цьому воно сто разів небезпечніше для населення від найбезоглядніших злочинців, бо тамтих контролює держава і карає право, а в совєтах і держава і право — власне попирають злочин, ним заступивши право.

Про це новітнє, принципове варварство, про свідомий і пляновий поворот до варварського віку і „права" написав дуже цікаву і корисну розвідку найвизначніший наш карніст, д-р Юрій Старосольський, професор і б. керівник катедри карного права Українського Вільного Університету. Його праця тим корисніша, що написана в англійській мові і видрукувана у відомім науковім правничім журналі North Carolina Law Review том 28, ч. 4. з червня 1950 р.). Її назва: Basic Principles of Soviet Criminal Law.

Якщо не помиляємося є це перший прилюдний виступ українського науковця в американському науковому світі. — Він появився після вдалих і якже корисних дебютів наших мовознавців і істориків. Тимто й він заслуговує на особливе відзначення, як вказівка для наших вчених і публіцистів, — які знайшлися посейбіч океану. Продовжуючи свою наукову роботу проти всяких вироків долі й не зрікаючись своєї професії і місії вони інформують впливовий американський науковий світ не лише про українську науку; але про грозу, яку привели совєти на українську землю і населення. А це є те перше, що на потребу. З уваги на актуальність розвідки д-ра Старосольського подаємо її короткий огляд.

В цій праці написаній строго науково, хоч у зовсім приступній формі, автор з'ясовує провідні принципи совєтського карного права, вбгавши великий і цікавий матеріял в три розділи: клясовий характер совєтського карного права, засади карної відповідальности і санкції карного права.

Совєтське право виникає з 30. листопада 1918 р., — коли проголошено законом „Провідні принципи карного права". — Ці засади заступив в 1922 р. перший совєтський карний кодекс, а з 1. січня 1927 р., його місце зайняв другий з черги карний кодекс, який обов'язує досі. В 1939 р. мав бути проголошений третій кодекс редакції Криленка, але він враз із його автором попав в неласку і оба, по традиції, зникли без сліду. Незнаний в світі кодифікаційного діла поспіх, з якими совєти взялися до утворення свого карного права, — мав причину те, що совєти, — змівши основно суспільний і політичний устрій, бажали можливо скоро закріпити введені зміни також шляхом карного закону, здобуваючи в нім додаткову збрую в боротьбі за переведення в життя своїх комуністичних експериментів.

Комуністична держава, як відомо, співпрацює на єдину клясу — пролетарську. Логічно і карне право оберігає не особи і не ціле громадянство, як в нас на заході, але тільки — пролетаріят, отже лише одну, правлячу клясу. Є це доведений до крайного наворот до ранніх февдальних часів, — коли повнотою правної охорони користувалася тільки одна правляча кляса, з однією зміною: — землевласників заступили пролетарі. В цей спосіб совєтське право карне прийняло ту саму засаду нерівности, проти якої так наполегливи виступає, і назовні далі виступає, — комунізм. Ото ж совєтське карне право не є загальним, але клясовим, тобто привілеєм одної кляси.

Але й в межах одної пролетарської кляси совєтські право не хоронить одиниці. Воно хоронить комуністичний режим, а його підставу — пролетарську людину охороняє лиостільки, оскільки це потрібно режимові. Совєтські карністи зовсім не скривають цього. І в цьому лежить друга, така трагічна в своїх висновках різниця між совєтським карним правом і правом демократичного заходу. З часів французької революції (Наполеонівський карний кодекс з 1810 р.) в основу призначення карного права — лягла охорона свободи і безпеки о д и н и ц і. Західнє право не тільки оберігало громадянина від злочинця, воно також боронить його від переростів державної влади, твердо встановлюючи межі особистої свободи, яких державним органам не вільно переступати, без невідхильної і наглої потреби і то за згодою суду. В совєтському праві діється навпаки. — Для нього існує тільки режим. Право — це тільки інструмент для служби виключно тому режимові. Коли йде про нього, то не існують навіть привілеї передбачені для панівної кляси пролетаріяту. Після заламання фашистівського і гітлерівського устроїв — совєти залишилися єдиною державою, яка радикально скасувала всі права одиниці і громадянина, здобуті віковою боротьбою та завершені тою французькою революцією, на яку так залюбки покликуються саме — комуністи!..

(Закінчення буде)

Мистецька Виставка у Филаделфії

З нагоди Третіх Зборів ЗУАДК у Филаделфії в днях 12, 13 і 14 жовтня 1951 року буде влаштована заходами Дирекції Комітету виставка творів новоприбулих у к р а ї н ських мистців.

Ще багато мистців не загосподаровані добре в своїх робітнях, всі вони різноманітною працею заробляють на своє існування, але всі вони включаються в міру своїх сил в американсько-українське культурне життя. В даному разі багато з них на заклик ЗУАД-Комітету взяти участь у згаданій виставці надіслали свої праці, щоб у той спосіб заманіфестувати свою вдячність американському зорганізованому українству за ту поміч, яку виказали й далі виказують у рятуванні викинених з рідних земель українцям усіх верств многострадальної Української Нації. Поміч скитальцям у Европі, поміч у переселенню — це історичні зусилля американських українців. Мистці дуже добре знають усю гореч життя в часах минулої війни. Вони тут, як сказано, ще не загосподаровані: бачимо картини без підрямків, рами провізоричні й часто аж надто убогі, а то й цілком їх немає. Але на виставку присилають. Серед опаковання бачимо ще скриню зі Львова з першої большевицької окупації — скільки та скриня проїхала, куди вона заїхала й далі сповняє свою скромну ролю. Бачимо серед надісланих праць різьби Литвиненка, Павлося, Сім'янцева, Черешньовського. А з малярів бачимо праці В. Г. Кричевського, Дмитренка, Дядинюк О., Мазепи, Гніздовського, Гординського, Кузьми, Трохименка, Радиша і багато інших.

А на самій виставці будуть показані праці Н. Хасевича — мистця який працює в українському підпіллю. Це найцінніші, скромні оригінали, які виконані там, на Рідних Землях, у тяжких умовах підпіля. Вони перейшли через залізну завісу, щоб нас підбадьорити до праці й одночасно перед світом засвідчити про зусилля всього народу жити в Самостійній Соборній Українській Державі.

П. М.

Як зітхнути всім народам, – здіймуться вітри . . .

Календар — показує жовтень. До кінця року — неповних три місяці. У зв'язку з цим, з різних місцевостей Америки повідомляють про посилений збір Національного Датку. Мета акції, — щоби Народний Фонд став справді „народним", а Національний Даток — загальним, — щоби до кінця року його справді заплатив кожний, хто уважає себе українцем.

Як подають громадські діячі з місць, найкращим способом реалізації Національного Датку, поруч із акцією з центру, є збірка на місцях через збірщиків. Тому Відділи УККА, а де відділів нема, то інші громадські установи організують з власної ініціятиви збірку Датку. Для цього ділять місто й поселення на райони і призначають збірщиків.

Окремі Відділи УККА чи інші організації висилають притому до місцевих громадян свої обіжні листи. Перед нами такий лист Відділу у Джерзі Ситі. Кінчається словами: „У минулому, 1950 році свідомі члени нашої громади зложили три і півтисячі долярів. Віримо, що велика й важна справа Українського Народного Фонду знайде у Вас у 1951 році ще більше зрозуміння, прихильности і підтримки. Нехай наша жертвенність подвоїться та поставить нас на передові позиції й почесне місце між п л а т н и к а м и Національного Датку! . ."

Також маємо зразок листа Відділу УККА в Боффало. В листі стоїть: „Отсим маємо честь повідомити, що в коротському часі наші уповноважені відвідають Вас у справі Датку на Український Народний Фонд за рік 1951. На Ваше бажання, уповажені повинні виказатися повновластю. Віримо, що своїм Датком щиро підтримаєте працю, яка провадиться в обороні життя, волі і чести Нашого Народу".

Коротко і гідно!

Кожна здорова й хосенна справа з часом розвивається й удосконалюється. Це спостерігаємо і в справі Національного Датку. Українські організації й діячі на місцях всюди змагають до того, щоби Фонд справді обняв якнайширше увесь свідомий український загал.

Для цього серед українського суспільства в Америці є передумови — моральні й матеріяльні, себто національна свідомість і матеріяльна спроможність.

Треба лише додати до того певні організаційні заходи.

І тоді відразу покажеться вислід.

За словами к и т а й ського прислів'я:

Як зітхнути всім народам,
— здіймуться вітри,
Як ногою топнуть в землю,
— гримне землетрус!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ЕХ, ДУБІНУШКА, УХНЄМ!"

По думці органу ЦК партії й верховного совєту, в Україні ще замало „народніх пісень" про „мудрого і великого", замало колгоспних частушок і просто російських пісень. Проблемі „пропаґанди пісенної творчости народів СССР" орган присвятив окрему передову і в ній заявив: „За роки совєтської влади в Україні багато пісенної творчости братніх народів, насамперед російського. Чимало прекрасних російських пісень міцно увійшло до репертуару українських хорових та інших колективів. Російська пісня на повний голос дзвенить на вулицях українських міст і сіл. Проте . . . зроблено в тій справі далеко не все, що можна і треба зробити. В репертуарі стодичних і обласних колективів дуже мало російських пісень, особливо сучасних. Заслужена капеля „Думка" в своєму репертуарі має лише п'ять творів російської клясики . . . Майже не пропаґується сучасна народня творчість . . . Дуже мало пісень братніх народів . . . кращих творів українських совєтських композиторів, репертуар слабо поповнюється зразками пісень, які відображають совєтську Україну — складову і нівід'ємну частину великого СССР". „Совєтський народ вимагає від музичних колективів, щоби вони по-справжньому, широко пропаґували пісенну творчість братніх народів СССР . . ."

В ГОНИТВІ ЗА РОЗВАГОЮ

Совєтська статистика показує, що драматичні театри УССР протягом минулого півріччя показали глядачам — 14,012 вистав, з них 8,462 творів совєтських драматургів.

Не зважаючи на виразну перевагу нової совєтської халтури на сценах театрів, партія не вдоволена існуючим станом. Її спостерігачі виявили, що „з совєтських п'єс, мов навмисне — найбільше показують слабші театри, а з дореволюційних — переважно розважально-етнографічні твори — сильніші. На протязі року в гонитві за т. зв. „ходовими" разважальними, а по суті безідейними, часто ідейно порочними творами, окремі театри просували на сцени такі речі, як „Закон Лікурга", „Фатальна спадщина", і т. д.

(У. Думка)

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Народні святочні урочистості** на честь Богоматері — Володарки Моря у Бульон-сюр-Мер, — далеко висуненій на захід французькій пристані — закінчилися виступом українського хору. Виступ, що відбувся на відкритому повітрі перед величезною масою людей і закордонних гостей, мав великий успіх.

Так звані „поворотці" з Бельгії, що повернулися звідтіля до Німеччини перед 1. червня ц. р. мають право на еміґрацію до ЗДА на підставі ДП-закону. Всі вони мають реєструватися в американських консулятах і проходити через них відповідні переселенчі формальності. ІРО оплачує кошти їх подорожі. — Тим, що повернулися з Бельгії до Німеччини після 1-го червня 1951 р. ІРО такого статусу ДП не дає. З цього виходить, що повертатися тепер з Бельгії до Німеччини не доцільно. Ті, що мають зареєстровані в американських консулятах ашуранси, повинні чекати там на виклик консулятів.

● **Над проєктом внутрішнього** оформлення католицької катедри св. Тройці в Нюарку, Ню Джерзі, працював архітект Вол. Січинський. — Ця катедра, що будується вже понад 50 років, вважається одною з найбільших споруд сучасної доби ґотичного стилю. Архіт. В. Січинський на запрошення виконав досі проєкти порталів, внутрішньої колонади, дверей та інших деталів будови в ґотичному стилі.

● **Дали кров для поранених** у Кореї усі українські новоприбулі робітники одного відділу на детройт-

● **Відомий український історик професор Б. Д. Крупницький** дуже тяжко хворіє, перенісши кілька невдалих операцій. Він живе в Німеччині в кепських матеріяльних обставинах.

● **Дім українських учених** в Сарсель, коло Парижу, посвятив 28. 8. Кир Іван Бучко і передав на власність Наукового Т-ва ім. Шевченка. Будинок був набутий з допомогою Ватикану і при посередництві кардинала Тіссерана. Перед посвяченням його перебудовано та відремонтовано. В будинку вже тепер приміщена бібліотека з 10. тис. томів книжок, канцелярії НТШ, КоДУС, Інституту Заочного Навчання. Підготовляється заснування Українського народного університету. Науковці, які мають поселитися в тому домі, ще не прибули. Кореспондент „Українця-Часу" висловив здогад, що вони „злякалися труднощів, які їм з'ясовували думаючі знавці — французьких відносин".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

НОВІ ІМІҐРАНТИ

Дня 13-го жовтня 1951 р. прийдуть кораблем „Дженерал МекРей" до Ню Йорку на ашуранси ЗУАДК-ку такі особи:

Андрейко Анастасія, Марія; Андріішин Петро; Дарош Марія, Анна, Бернард; Дида Єва, Ярослава; Каздоба Надія; Коваль Іван; Колос Михайло; Крупницька Анастасія; Леуш Катерина; Михайлюк Василь, Марґот; Незнайомська Ольга, Вільгельм; Піддубний Андрій, Анна; Рябчинюк Семен, Анна; Штенас Михайло, Катерина, Йосип; Трембач Володимир, Катерина, Микола.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

Наукова Конференція Філологічної Секції НТШ, відбудеться в днях 12. жовтня 1951. від 6. год. ввеч., в льокалі НТШ, при 50 Чорч стр., — двері 252 в Ню Йорку та 13. жовтня ц. р. від 10 год. ранку в тому самому місці.

Метою цісі конференції є зібрати та упорядкувати всі розбіжності, що існують в ЗДА та Канаді між правописом прийнятим Товариством у 1930. р. та тут уживаним. Відомо, що основою єдиного правопису повинні бути вирішення харківської конференції, а не випадкові примхи:

Черга доповідей і дискусій

Дня 12. жовтня від 6-ої год. веч.:
1. Відкриття конферниції;
2. Проф. д-р З. Кузеля: Історія українського правопису;
3. Проф. П. Ковалів: Мовна культура нашої преси;
4. Дискусія.

Дня 13. жовтня від 10. год. ранку:
1. Проф. Д-р К. Кисілевський: Основи правописного питання.
2. Проф. д-р В. Лев: Чи потрібна диференціяція між г і ґ?
3. Д-р С. Никифоряк: Вживання розділових знаків і поділ слів.
4. В. Чапленко: Українська транслітерація чужомовних написань.
5. Д-р В. Гірняк: Розбіжності в правописі.
6. Проф. Д-р В. Стецюк: Правопис латиських і грецьких слів.
7. Проф. Є. Онацький: Правопис назви „Арґентіна".

Інші доповіді та дискусія. Вирішення.

● **Бил про відному хрестів на цвинтарі американських вояків на** Гаваях зголосила конґресменка Едит Нурс Роджерс з Массачуссетс. Команда армії перестала ними піклуватися, кажучи, що нема на це фондів. Кардинал Спелман з Ню Йорку заявив, що самий Ню Йорк складе гроші на втримання 15,000 намогильних хрестів.

● **Обікрали золоті шахти** в місцевості Тімминс, в Онтеріо, Канада. Шкода виносить коло $40,000 в золотих штабах.

● **Пошанували джуру чотирьох** генералів з нагоди 35-тиріччя його служби в головній кватирі Першої армії на Говернор Айленд у Ню Йорку. Джура, Ісая Гансфорд, дослужився ступеня сержанта. Він, м. ін., був джурою в ген. Метью Ріджвея.

За опінію в американців

(Закінчення зі сторони 2)

редусім рахуватися з тим, яку ми маємо опінію, — що нам американці (взагалі неукраїнці) закидають. Можна сердитися на це, можна обурюватися такою існуючою про нас несправедливою опінією, проте треба з нею рахуватися і якраз її спростовувати — іншою нашою поведінкою. Ото ж найбільший закид, що його від версайської мирової конференції роблять українцям усі сильні цього світу — це наша ніби то непримиримість, наша принциповість, що виключає всякі компроміси, і наша ворожість до будь-якої згоди з нашими ворогами. Повторяю, ми знаємо дійсну вартість цих закидів, проте вони є, проте така опінія про нас існує. І нам треба пильно дивитись, щоб не давати жиру нашим противникам — скріпляти цю опінію про нас нашими бундючними жестами.

Ми мусимо тямити, що відмовлятися нині від миру — це значить класти хрестик на свою опінію. Всі народи, всі держави світу говорять тільки про своє бажання миру і згоди — та приготовляються до війни. Ми не можемо виломлюватись із цього правила, що його можна назвати чи то забріханням чи самообманом чи великою духовою течією втомленого людства, — все-одно справа не зміняється. Значить, нам не треба кричати: „Ганьба тим, що говорять з нашими національними ворогами!", нам не треба згори ставитися з підозрінням та посуджувати у націонаьному відступництві чи зраді тих, що поручають спокій і поміркованість у справах політики і політичної тактики. Навпаки, всі ми мусимо завжди твердити, що українці завжди були і є за згодою з усіми своїми сусідами і про питання згоди завжди готові до всіх розмов. Не ми не хочемо годитися і миритися і мирно співжити, а наші сусіди. Не ми є максималістами, а вони. І це треба доказувати. І робити це спокійно та достойно, а не попадати в самому заторкуванні цієї тематики в гістерію, бо політика вимагає стальових нервів і хто їх не має, той до політики не годиться.

У Злучених Державах живе тепер недавній український ДП, шанований громадянин, який при скринінгу виказав, що сидів у тюрмі за Польщі, за большевицької окупації у Галичині і за німців. Для нас це тільки доказ нашої незавидної долі, для американських слідчих був доказом, що це небезпечна людина і що її краще до Америки не впускати. І громадянин мав поважні трудноші, поки переконав американців, що його в'язниця і кацети були наслідками тільки чужинецьких режимів та його активності проти них. Ми й американські діячі та політики думаємо іншими категоріями, маємо інші поняття про ввесь Схід Европи, мусимо вчутися і вдуматися в їхнє світовідчування і їхній підхід та достосувати свою тактику і свої арґументи до них, бо інакше всі наші арґументи і вся наша поведінка не будуть зрозумілі, не будуть трапляти до умів і сердець. І тому не можемо вживати ні фразеології, ні тону, до котрих привикли у старокраєвих часописах і вічах та в нелеґальній літературі, — на американському терені: хто це робить, той робить тільки радість нашим відвічним ворогам, бо псує тільки далі опінію про українців в американському світі та закидає колодами шлях до американського світу. Це різногранна тема і її тільки заторкнуто тут, а не вичерпано. Вона належить до комплексу питань: Як виробити собі добру думку про себе в нинішньому світі, — яку стосувати політику, яку тактику, — чи повторювати сарокраєві методи на новому терені, — як виконати нашу місію — переконати американців до української справи і до нас?

АРҐЕНТИНСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ НЕ ДОПУСТИЛИ НА МІЖАМЕРИКАНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Монтевідео, в Уруґваю, 8 жовтня. —Тут зібралися 150 делеґатів на пресову конференцію, скликану Міжамериканським Пресовим Товариством. Як тільки відкрили конференцію, 51 кореспондентів з Арґентини почали криками протестувати проти того, що їх виключено від участи. Голова зібрання дозволив їм зайняти місця на залі як гостям, одначе вони настирливо домагалися допущення їх в характері делеґатів. Вони дістали відповідь, що арґентинську пресу не вважають вільною й тому делеґатів з Арґентини не допустили на наради.

● **Віллі Моретті,** якого застрілил бандити, програв $55,000 на заклади за перемогу дружини Доджерів над дружиною Джаєнтс у Ню Йорку. — Це мало бути причиною його невиплатности супроти спільників і, які кажуть, є причиною його смерти.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНҐСТАВН, О. — Тов. ім. О. Васараб, від. 348, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, зараз по Службі Божій, в галі церковній при 526 W. Rayen Ave. Проситься всіх членів прибути на ці збори і вирівнати свої вкладки. — В. Дубас, предс.; И. Стахура, кас.; Т. Періг, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, о годині 2-ій пополудні, в галі парафіяльній, 45-47 Говп Евеню, Пасайк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори, а довгуючих членів просимо вирівнати свої належитості. — М. Філь, предс.; Г. Яськів, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Товариство „Мир", від. 324, повідомляє всіх членів, що місячні збори, які мали відбутись 13. жовтня, зогляду на маніфестацію ЗУАДК, відбудуться в суботу, 20. жовтня, 1951 р., о год. 8. ввечорі. З огляду на деякі важні справи уряд Т-ва просить членів о численну участь. — А. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; І. Струк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Т. Шевченка, від. 156, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 12. жовтня 1951, точно 7:30 ввечорі, в Громадськім Домі. Отож просимо всіх членів, щоби були присутні. — В. Новак, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, о год. 4. пополудні. Просимо всіх членів прибути на означений час і заплатити свої місячні вкладки. Також пригадується довгуючим членам, щоб вирівнали залеглости. — Уряд.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Т. Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 13. жовтня, о год. 7:30 ввечорі, у Винярського на Мейн вул. Просимо всіх на збори. — І. Бурний.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 14. жовтня зараз по другій і третій Сл. Божій, в церковній галі, 2280 W. 7th. — Г. Голубець, предс.; В. Жук, кас.; М. Бобечко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, б.р. о год. 1. після обіду в домівці Укр. Клюбу при 847 N. Franklin Str. Бажаючи виконати рішення зборів злучених союзових відділів, які відбулися 7. жовтня б.р. в справі придбання нових членів для У. Н. Союзу, та в справі прийняття ново-прибулих зі скитальщини, проситься всіх членів о масову участь. Просимо членів вирівнати свої залеглості до Союзу. — В. Василюк, гол.; О. Грималяк, скарб.; П. Іваш, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Квартальні Збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 14. жовтня, в парохіяльній галі при 74 Геррис Еве., в год. 1:00 попол. Ці збори відбудуться тиждень скорше з важних причин. Просимо всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до обговорення і до полагодження, як також будуть звіти уряду і контролі за третій квартал. — І. Кокольський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів й члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня, в год. 12:30 попол., в Домі Відділів У. Н. С., 841 N. Western Ave. Просимо всіх до численної участи на зборах. — Уряд.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. жовтня 1951, о год. 2:30 попол., під ч. 760 Стейт вул. Проситься членів прийти і заплатити свої вкладки. Довгуючих членів проситься вирівнати довги. Збори не відбулися 7. жовтня з причини похорону нашого члена. — Гр. Б.,

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 20. вересня 1951 р., помер по довгій і тяжкій недузі, довголітній член і бувший урядник Укр. Зап. Тов. „Дністер", від. 361 У. Н. Союзу,

ІВАН ЗБОРОВСЬКИЙ.

Покійний родився 1892 р. в селі Коцурів, пов. Бібрка, Україна. Полишив в смутку жену Софію, дочки Марію, Ольгу, Катерину і Стефанію, сина Михайла та пять внуків, а рівнож прибраних сина і дочку.

Похорон відбувся 24. вересня 1951 р.

В. И. П.
Уряд Тов. „Дністер".

Дня 27. серпня 1951 р., помер у 70. році життя

ОЛЕКСА ҐВОЗДІЙ,

довголітній член Бр. св. Михаїла, від. 357 У. Н. Союзу. Покійний походив з села Вибранівка, пов. Бібрка, Галичина. Був членом У. Н. Союзу від 1913 р. Був добрим і щирим членом та ніколи не пожалував гроша на народні цілі.

Полишив 6 дітей: Івана Михайла, Марію, Анну, Катерину і Анастазію по першій дружині Анастазії, а 3 дітей, Ольгу, Степана і Василя по другій жені Анні.

Похорон відбувся 2. вересня з похоронного заведення до римо-католицької церкви, а відтак на цвинтар Riverview.

В. И. П.
С. Возьний, секр.

ТАРЗАН, ч. 2693. Скромний переможець

Стоючи над крокодилом, Тарзан міцно вперся ногами в землю. Повільно повернув він назад голову звіря, націряючись на його м'яку білу горлянку.

Нарешті смертоносний ніж намацав кровоносну жилу звіря. З придушеним ревом падаючи на землю, крокодил згинув.

„Ви врятували моє життя, Тарзане", промимрив збентежено Ларсон. „Я не знаю як тут і висловитись... Гаразд, ось моя рука". — „Забудьте про це, Ларсоне", сказав спокійно Тарзан. „Ви зробили б це саме для мене!"